

צ'בזטי מזהר"ן

קמא

דף קט:

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה קפד

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

תורה אור
תורה קפה
דברים עקב י (יב) וַעֲמַתָּה יִשְׂרָאֵל קַהּ יִקְוֶה אֱלֹהֶיךָ שָׁאֵל מַעֲמֶךָ כִּי אִם לִירָאָה אֵת יִקְוֶה אֱלֹהֶיךָ לִלְבָב כָּבֵד דְּרַכְיוֹ וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֵת יִקְוֶה אֱלֹהֶיךָ כָּבֵד לְקָבֵד וּבְקָבֵד נִשְׁשֵׁי:
קהלת יב (יג) סוּף דָּבָר הַכֵּל נִשְׁמַע אֶת הָאֱלֹהִים יִרְאֵ וְאֵת מַצְוֵתָיו שְׁמוֹר כִּי יְהִי קֵל הָאָדָם:
שמות בשלח טו (א) אָז יִשְׂרִי מִשֶּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הָזֹאת לִיקְוֶה וַיֹּאמְרוּ לְאֹמֶר אֲשֶׁרֶה לִיקְוֶה כִּי נָאָה אָנָּה טוֹס וּרְכַבּוּ רָמָה בָּיָם:
בראשית ב (ו) וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת קֵל פְּנֵי הָאָדָם:
שמואל א טו (ו) וַיֹּאמֶר יִקְוֶה אֶל שְׁמוּאֵל אֶל תֵּבֵס אֶל מִרְאֵהוּ וְאֶל גְּבַהּ קוֹמְתוֹ כִּי מֵאֲמַתִּיהוּ כִּי לֹא אֲשֶׁר יִרְאֶה הָאָדָם כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיִם וַיִּקְוֶה יִרְאֶה לְלִבָּב:
תהלים פד (ח) יִלְכוּ מִתִּיל אֶל תִּיל יִרְאֶה אֶל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן:

קט: ליקוטי

ראש ב"ד, כי אלו הצדיקים שיושבין בעיגול הם בחי' ב"ד, שמהם יוצא המשפט לכל אחד ואחד, הן לזכות הן לחובה, וכן פרנסה יוצאת מהם שהם מחלקין הפרנסה לכל אחד ואחד הראוי לו: **והעיקר** הוא שיהיה אהבה ביניהם, ואהבה היינו שיהיה האהבה חזקה כ"כ, עד שיהיו רואים זה את זה תמיד, כי מחמת גודל האהבה אינם יכולים לסבול כלל שלא יראו אחד את חבירו תמיד, גם יש אהבה שיכולים לסבול שלא יראו זא"ז, ואעפ"כ הוא אהבה שאוהבין את עצמן מרחוק, וגם זה הוא בחי' רואין זא"ז, כמו שאומרין העולם על דבר השנאוי שאינו יכול לראותו, אבל כשהם אוהבים זא"ז הוא בחי' רואים זא"ז שהוא בחי' אהבה כנ"ל: **וזה** בחי' (סנהדרין ל) סנהדרין היתה יושבת כגורן עגולה, סנהדרין, זה בחי' הצדיקים, שמהם יוצאין כל המשפטים וכל הפרנסה כנ"ל, וזה בחי' כגורן, שמשם יוצא מזונות ופרנסה, וישיבתם בעיגול כנ"ל, וכ"ז כדי שיהיו רואין זא"ז כמ"ש שם בגמרא (ל), היינו בחי' אהבה, שהיא בחי' ראה כנ"ל:

קפד [י] כשאחד

מדבר עם חבירו ביראת שמים נעשה אור ישר ואור חוזר, ולפעמים מקדים האור חוזר קודם האור ישר, כשהמקבל יש לו מוח קטן ואין יכול לקבל דברי חבירו, כי אז קודם שמקבל חבירו ממנו שזהו בחי' אור ישר, קודם לזה מקבל הוא מחבירו, ואזי האור חוזר קודם לאור ישר: **כי** כשמדברין עם חבירו ב"ש. אף שאין חבירו מקבל ממנו, אעפ"כ הוא מקבל התעוררות מחבירו, כי ע"י ההכאה שיצאו הדיבורים מפיו לחבירו, ע"י חוזר האור אליו, (וזהו בחי' אור חוזר ממש המוכא בכתבים [י] ע"ש) כמו מי שמכה בכותל שחוזר הדבר אליו, כמו כן כשמדבר לחבירו אע"פ שאין חבירו מקבל ממנו, אעפ"כ הוא בעצמו יכול להתעורר מהם, ע"י ההכאה שיצאו להדבורים לגבי חבירו והכו' בו וחזרו אליו, וע"כ אם היה מדבר אלו "הדבורים בינו לבין עצמו יכול להיות שלא היה מתעורר מהם כלל, ועל ידי שדיברם לחבירו, נתעורר מהם אף שחבירו לא נתעורר, כי חזרו אליו ע"י בחי' ההכאה כנ"ל. (וזהו בחי' אור חוזר שהוא ע"י בחי' הכאה כמבואר בכתבים והבן):

קפה [י] איתא

בזוהר (ויקרא דף ד ע"ב) כד ישראל אשתלימו בעובדייהו כביכול שמא קדישא אשתלים וכו', ועיקר השלימות היא היראה [י], כמ"ש (דברים י) **מה ה' אלוקיך שואל מעמך כ"א ליראה** [י], וע"כ נקראת יראה סוף דבר, כמ"ש (סוף קהלת) **סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא**, כי היא שלימות כל הדברים: ויש שני מיני יראות, יש מי שהוא ירא מוד' מגדולתו ורוממותו בגין דאיהו רב ושליו [י], ויש יראה למטה ממנה, היינו" שבא ליראה ע"י יראות תחתונות, ע"י יירא מחיה או משר או מפהד אחר, ע"יז הוא נזכר ובא ליראת ה' [י]. ויראה הראשונה שהיא על ידי התבוננות השכל

קפג קפד קפה

מגדולתו ורוממותו, היא בחינות א. כי היראה היא בחי' מלכות, כמ"ש (אבות פ"ג) אלמלא מוראה של מלכות וכו'. והיא בחינות דלית. בגין דלית לה מגרמה כלום [י], כי א"א לבא ליראה כ"א ע"י התבוננות השכל מגדולתו. והשכל נקרא יוד, כמ"ש רש"י [כא] **אז ישיר משה** שראוי לכתוב שר משה אלא יוד ע"ש המחשבה נאמרה. והמחשבה מהשכל להיראה הוא בחי' ואלו. וזה א: והיראה הב' שהיא בא מדברים תחתונים, היא בחי' אלו. כי היא בחי' דלי דלות, שאינה נמשכת מהשכל, אלא מהדברים תחתונים. וע"י היראה זו אינו נמשך רק השפעות בעולם, כי הוא בחי' העלאת מ"ן. כמו כשאחד צריך לחבירו ומבקש ממנו, וע"י הבקשה פועל אצלו הדבר, מחמת שדיבוריו ובקשתו שהכניע עצמו לחבירו וביקש ממנו, נעשו אלו הדיבורים בחי' העלאת מ"ן, ופועלים הבקשה אצל חבירו להשפיע לו מה שצריך, כן מה שמעלה היראה מהדברים תחתונים, נעשה מזה בחי' העלאת מ"ן, ונמשכין השפעות בעולם. וזה בחי' (בראשית ב) **ואלד יעלה מן הארץ**, ע"י היראה התחתונה זו שהיא בחינות אלו כנ"ל, על ידי זה **והשקה את כל פני האדמה**, כי על ידו נמשכין השפעות כנ"ל. וכשנמשך השפע, צריך לעשות כלי לקבל השפע שלא יינקו החיצונים ממנו, והכלי היא בחי' מם שתומה [י]. וזה אותיות אדם. ועל ידי ההשתוקקות והרצון לנסוע להצדיק, נעשה רושם הכלי, כמו אומן כשרוצה לעשות כלי צריך לצייר ולחקוק מתחילה רושם וציור הכלי, ואח"כ עושה הכלי. כן בזה הרצון לנסוע נעשה הציור ורושם הכלי, ואח"כ כשבא אליו נעשה הכלי. וזה (שמואל א יו) **אדם יראה לעינים**, ע"י יראה לעינים, היינו היראה התחתונה שמקבל על ידי מה שרואה בעינים כנ"ל, על ידי זה נעשה בחי' אדם. היינו שנמשכין השפעות על ידי אלו שהוא בחי' יראה זו כנ"ל. והמם הוא הכלי לקבל השפע כנ"ל. אבל על ידי היראה העליונה הנ"ל שהיא בחי' אלו כנ"ל, בא מהשכלת הלב ברוממותו, על ידה אישתלים שמא קדישא דקודשא בריך הוא כנ"ל. וזה [כב] **וזה' יראה ללבב** "שעל ידי יראה ללבב שהוא בחי' יראה עליונה "להנ"ל שהיא באה מהשכלת הלב ברוממותו ית' כנ"ל ע"יז נשלם שם ה'. כמ"ש בזוהר הנ"ל כד ישראל אישתלימו בעובדייהו שמא קדישא אשתלים, ועיקר השלימות היא היראה כנ"ל, וזהו זה' **יראה ללבב** כי על ידי יראה עליונה הנ"ל שהיא בחינות יראה ללבב נשלם שם ה' כנ"ל: **וזהו** המאמר, שמעתי בשמו, שהוא שייך על פסוק (תהלים פד) **ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים** בציון, ואינו יודע הפירוש, אך כפי הנראה, יש שייכות לסוף המקרא לענין מאמר הנ"ל עיין שם מה שכתוב בסופו, שעל ידי ההשתוקקות לנסוע להצדיק נעשה ציור ורושם הכלי וכו',

א גם בדפוס ותולד-הראוי, ומתולד-כראוי
ב תולד - היא (בתקפא ברגר ו' נמחך בחלקו ונראה היא)
ג צ"ל סנהדרין ל: והלשון שם כחצי גורן עגולה. וכן בחולין ה.
ד עיין חולין ה. ופרש"י שם ד"ה כגורן
ה תורה זו בדיק מובאת בשיחות הר"ן סימן צט לא ידוע מתי והיכן נאמרה
ו בדפוס כ"א נגמרת התורה ומכאן הוסיף מוהר"ת בתקפא מוהר"ת בתקפא
ז עיין ע"ש שער ו' פ"ה ופ"ו ושער לט דרוש טו, ושער ההקדמות פרק כיצד נעשו הכלים. ואוצרות חיים שער העיקרים פ"ה. ודעת ותבונה פ"ה
ח מתולד-הדיבורים
ט בשיחות הר"ן צט - והכה
י מתולד-הדיבורים
יא מוהר"ת בתקפא
יב לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

י" עיין זוהר יתרו עט. לית דחילו אלא באתר דהוי שלימותא שכית. הובא בתורה יד את ח'.
י"ב בתקפא (דברים יא) ובתשכח תוקן
י"ג עיין ברכות לג: הקשו אטו יראה דבר קטן הוא ותרצו אין לגבי משה וכו' ועיין בעש"ט עה"ת פרשת עקב יב, שהכוונה מי שהוא לגבי משה והיינו מי שמקורב לצדיק יראה הוא דבר קטן. עיין משיבת נפש סימן פג ועיין ריש תורה יז שיראה ואהבה א"ל לקבל אלא ע"י הצדיק.
י"ד עיין הקדמת זוהר דף יא:
י"ה בתקפא ה ינו, בדפוס-היינו
י"ו עיין בשם הבעש"ט בספר מאור עינים פ' שמיני:
י"ז עיין לעיל תורה א' ושם נרשם
י"ח שמת טו א'
י"ט גם בדפוס ותולד-שהוא בא, ומתולד-שהיא באה
כ בדפוס-א"ד (וכן לקמן בכל מקום שכתוב אד)
כ"א בדפוס-זל דלות, בתקפא גיטין-דלי דלות, בתקפא ברגר ואוצר מחוק קצת ונראה דלי דלית, בתולד-דלי דלית, בתולד-דלי דלות, מתרצו-דלי דלית, משך הנחל-דלי דלית, קון הרובין תשסו-דלי דלות.

גם בדפוס ותולד-שהוא, ומתולד-שהיא
גם בדפוס ותולד-דלית ומתולד-יזה
י"ג עיין מבוא שערין שער ו' ח"א דרוש ח'
י"ד גם בדפוס ותולד-שהוא בא, ומתולד-שהיא באה
י"ה המשך הפסוק הנ"ל בשמואל-א
י"ו בדפוס נגמרת כאן התורה במילים - לבב שע"י נשלם שם ה' כנ"ל: ובתקפא חיקן והוסיף כל השאר.
י"ז גם בתולד-עליונה הנ"ל שהיא, ומתולד-עליונה שהיא (ותיבת תייל נמחק)
י"ח מוהר"ת בתקפא
י"ט מתולד-אלקיים

מאמר כשמדבר עם חברו ביראת שמים

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

כשמדברין עם חברו ביראת שמים, אף שאין חברו מקבל ממנו אף-על-פי-כן הוא בעצמו מקבל על-ידי-זה התעוררות מחברו, כי על-ידי שישארו הדבורים מפיו לחברו חוזר האור אליו. ואם היה מדבר אלו הדבורים בינו לבין עצמו יכול להיות שלא היה מתעורר מהם כלל ועל-ידי שדברם לחברו אף שחברו לא נתעורר, עם כל זה הוא בעצמו נתעורר כי חזרו אליו על-ידי בחינת ההפאה, כמו מי שמכה ומשליך איזה דבר לפתל חוזר הדבר אליו: (קל"מ השלם)

ונ"ל עיקר החידוש כאן הוא לבאר כיצד אצל עצמו נעשים הכלים ליראת שמים ע"י שמדבר עם חברו גם כשחברו לא מבין ולא נעשים אצלו כלים ליראת שמים.

שיחות

תורה זו כלשונה נמצאת בשיחות הר"ן סימן צט. וראה דפוס ראשון שם תורה זו קצרה מאד כ"ח תיבות הראשונות מתורה זו. וכל השאר הוסיף מוהר"ן כשהדפיס את הספר בביתו בשנת תקפ"א. וידוע שמה שהוסיף מוהר"ן מעצמו הוסיף בטורים, ואפילו תיבה אחת. נמצא שבוודאי שמע מרבנו את כל מה שהוסיף בתקפ"א. עוד צ"ע מדוע נכללה תורה זו להיכתב גם בשיחות. ונראה לומר כידוע שדפוס ראשון נדפס שלא ע"י מוהר"ן כמבואר בסוף ההקדמה של מוהר"ן לדפוס תקפ"א. ונראה שלמוהר"ן היתה תורה זו כתובה ונשמטה מחבילת התורות שהכין להדפסת דפוס ראשון, ועל כן נמצאת בשיחות הר"ן. ומה שנדפס בדפוס ראשון תקסח או שהוא לשון חברים או שנכתב בקיצור ע"י מוהר"ן תחילה על דף אחר שהוא זה שנצטרף לחבילת התורות שנמסרו להדפסה ראשונה.

התורות והמאמרים שבספרי הקדושים הם בלליות, וכל מה שאתה ממשמש בהם אתה מוצא בהם טעם נפלא וחדש ומתוק לחך ומאיר עינים מאד, ויש בהם עמקות גדול בדרך פשט ובדרך סוד ונסתר. כי כל התורות יש בהם סודות נסתרים ונפלאים ונוראים מאד מאד. ואי אפשר לבאר זאת: גם בכל מאמר יש פגנות של מצוות, שכל מאמר שיהי לאיזה פגנות המבארים בכתבים ב"עץ חיים" ופרי עץ חיים. כגון התורה של מי האיש החפץ חיים (בלקוטי א' סימן ל"ג) יש בו סוד פגנת לולב אף על פי שלא נזכר בו דבר ממצוות לולב, וכן בקרב עלי מרעים" כמדמה לי שיש בו פגנת קדוש (עין לקמן סימן שפז), וכיצא בזה שארי המאמרים. ושמעתי מפיו הקדוש שאמר, שרצה לעשות פרוש על העץ חיים, אף פרוש פשוט אינו נצרך, רק צריכין לומר תורה שיהיו פרוש, וכבר אמרתי כמה תורות השיכים לעץ חיים. גם שמעתי בשמו שאמר, שזה סמוך גמר העץ חיים וראה שהוא פלו מוסר. וכן כמה תורות יש בהספר, כגון "מרפבות פרעה" (בלקוטי א', סימן ד), "אשרי העם זרקא" (שם, סימן לה) ועוד כמה תורות שאמר באותן העתים, וכלם הם סוד פגנות תפלין. ובפרט התורות שנכתבו בלשון הקדושה בעצמו אמר שיכולים לדקדק בהם כמו במקרא, כי יש שם פגנות הרבה כי לפעמים הוא חוזר וכופל הדברים שנדמה שהוא ללא צורך, ובאמת יש שם לדקדק בזה כי יש שם פגנה גדולה. גם אמר שהתורות שנכתבו בלשון הקדושה בעצמו מסגל כי הוא בלליות. ועקר הוא המוסר וההנהגות טובות ועצות טובות היוצא מהם מכל מאמר ומאמר, מלבד הנסתרות שיש בהם וכו' וכו' פנ"ל ואי אפשר לבאר יותר בכתב כי אם כל חד בפנים מה דמשער בלבה: (חיי מוהר"ן - אות (שסב)

לקוטי הלכות

אין

קושיות

א. כשאחד מדבר עם חברו ביראת שמים - צ"ע מה נכלל בדבורים של יראת שמים? ראה בהקדמה ובתפילה של מוהר"ן על תורה זו.

ב. צ"ע האם זה שמדבר יראת שמים עם חברו בהכרח יש לו כבר כלים ליראת שמים, דהיינו האם מרגיש בלבו יראת שמים, או שרק ע"י האור החוזר מחברו נעשים לו הכלים? נ"ל ש"ע"י האור החוזר נעשים לו כלים ונראה לי שזה עיקר החידוש כאן שאפשר לדבר ביראת שמים בלי יראת שמים, ואעפ"כ עי"ז זוכים ליראת שמים. (כעין זה מצינו לענין אמונה בתורה מדר תנינא עי"ש שהאמונה תולה בפה האדם)

- ג. ולפעמים מקדים האור החוזר – צ"ע היתכן שהעלול קודם לעילה?
- ד. במשל מהמכה בכותל, צ"ע האם כגון שזורק כדור לכותל והכדור חוזר אליו ומכה בו, הכותל לא מרגיש כלום, אבל הזורק מרגיש היטב את המכה מהכדור שחוזר והכה בו.
- ה. וע"כ אם היה מדבר דבורים אלו בינו לבין עצמו יכול להיות שלא היה מתעורר מהם כלל – צ"ע הרי יסוד הדברים הם א"ק שבו התחיל התהוות הכלים, והיה לבדו וכביכול מדבר לעצמו.
- ו. אם היה מדבר אלו הדבורים בינו לבין עצמו יכול להיות שלא היה מתעורר מהם כלל – צ"ע משמע שיכול להיות שכן היה מתעורר מהם. אולי כוונת רבנו לאפוקי משיטת בעלי המוסר שנהגו לחזור לעצמם פעמים רבות על קטע מוסר קצר אחד, שע"י רבוי החזרה עושה רושם. ורוצה לומר שכשמדבר לחברו נעשה הרושם הרבה יותר מהר.
- ז. מה ההבדל בין שמדבר יראת שמים לעצמו לבין שמדבר לחברו, הרי אדרבה לחברו מדבר לפי מדרגת חברו ואילו לעצמו מדבר לפי מדרגת עצמו. ומדוע שהדבור לחברו ישפיע על עצמו יותר?
- ח. צ"ע האם ההכאה שעל ידה נעשים הכלים היא דווקא כשחברו שומע אע"פ שלא מבין או אפילו כשחברו לא שומע. ואת"ל שאפילו כשחברו לא שומע האם דווקא כשנדמה לחבר המדבר שחברו שומע או אפילו כשהמדבר מבין שחברו לא שומע כלל? מדברי האריז"ל בשרש הדברים שההכאה היא ע"י אור הרושם שחוזר ומכה באור הרושם, נראה מוכרח שאע"פ שלא מבין אבל נעשה בלב איזה רושם לדבור, דאי לאו הכי אין אור חוזר כלל. שהרי האור החוזר הוא אור הרושם שחוזר. ועיין בהקדמה שע"כ נראה שאת החבר הוא צריך רק כדי שכל כוונתו תהיה להשאיר רושם ואזי אע"פ שבחברו אין רושם אבל כבר בלב עצמו יש רושם.
- ט. בדמיון העקודים היוצאים מפה א"ק עד חוזה לירא שמים המדבר ללב חברו, צ"ע כי שם עדיין לא היה זולתו ואילו חברו הוא בבחי' זולתו.
- י. בדמיון העקודים היוצאים מפה א"ק שיוצאים עקודים בלא כלי, צ"ע מדוע הנמשל הוא לאדם שמדבר דבורי יראת שמים, הרי מדבר באותיות וכלים, ולכאורה יותר נכון שיהיה משל למי שצועק ומתגולל על הארץ מרוב יראת שמים, כדמצינו בזו"ש² כשלמד את המשנה הראשונה בברכות מאימתי קוראים את שמע, נפל לארץ ביראה גדולה מזדעזע מרוב פחד ואימה ושאל את רבו מנין לך שצריך לקרא מאימתי ולא מאימתי וכו'.
- יא. מבואר שראשית התהוות הכלים היא מהכאת אור החוזר מהרשימו שהוא דין באור הרשימו שהוא רחמים. וצ"ע במשל לאדם המדבר עם חברו יראת שמים הרי הרשימו הוא במח השומע וא"כ כיצד אור החוזר עושה כלים בלב המדבר.
- יב. צ"ע שרבנו מדבר מהכאה של אור הישר היוצא מהחבר המדבר אל החבר השומע ומכה בו וחוזר אל המדבר. ואילו בע"ח ושער ההקדמות מבואר שראשית התהוות הכלים היא מהכאת אור החוזר מהרשימו שהוא דין באור הרשימו שהוא רחמים. נראה שהמבואר שם הוא בפרוטרוט יותר אבל בכלליות הענין הוא כמו שמבאר רבנו. ועיין בדעת התבונה עקודים פ"ה שמבאר שהכלים נעשו מהרושם שנשאר במקום שירדו אליו, כי מיד האור חוזר וע"כ הרושם נתעבה. ועיין אוצרות חיים פ"ה שם בתחילה מבאר בקצור, ואח"כ מבאר כמו בע"ח. ועי"ש בביאור האוצר של א. א. צ. (ד"ה ולע"ד ששמעתי) שמקשה על הסתירה הזו.

הקדמה

מעניין אור ישר ואור חוזר דיבר רבנו כ"פ כגון בתורה עו בעניין ההסתכלות ובתורה בעניין הצדקה. וכן בעניין החיוב לדבר עם חברו ביראת שמים כבר דיבר בתורה לד וכן בתורה ז' תנינא. ובעוד כמה מקומות, אלא ששם עיקר הכוונה כדי לחזק את חברו ביראת שמים, וכן שכל אחד יתחזק מחברו ביראת שמים. ועל כן בהכרח שיהיה למדבר יראת שמים כדי שיהיו דבריו נשמעים אצל חברו³. אבל כאן רבנו מדבר כיצד אדם מתחזק בעצמו ביראת שמים ע"י שמדבר עם חברו אע"פ שחברו לא מבין את דבריו.

² ראה שדה צופים פתיחה למסכת ברכות – הרה"ק ר"ר זושא מאניפולי בא אל הרה"ק ר"ר שמעלקא מניקלשבורג וביקש לקבוע עמו שיעור בלימוד, אמר לו ר"ר שמעלקא נחא, מר ילמד אתי סתרי תורה, ואני אלמד עמו בתורת הנגלה. הסכים ר"ר זושא לתנאו. שאל אותו ר"ר שמעלקא מה הוא חפץ ללמוד, השיב ר"ר זושא בענותנותו, זוסיא הוא עם הארץ וצריך ללמוד משניות לפרש באוזניו פירוש המלות ולתרגם כל תיבה בלשון טייט"ש. התחילו ללמוד מסכת ברכות, פירש ר"ר שמעלקא את המלה הראשונה "מאימתי" "פון ווען", מאיזה זמן קוראים את שמע. מיד נפל ר"ר זושא לארץ, ואחותו יראה עילאה, שאל וכי זו מנין לו, שמא הפירוש "מאימתי" "פון פארכט", מתוך אימת השם יתברך, דהיינו שצריך לקרוא את "שמע" מתוך אימה ויראה. נענה ר"ר שמעלקא והשיבו, אם כך רבי זושא מוטב ילמד לעצמו כאוות נפשו.

³ עיין לקוטי עצות – ערך יראה ועבודה אות כז. צריך כל אדם לדבר עם חברו ביראת שמים. אבל צריך שיהיה לו בעצמו יראת שמים, כדי שיהיו דבריו נשמעים, וגם כדי שיתקומו דבריו אצל חברו, שלא יעבר הדבור מלב חברו תכף. כי על ידי יראה דבריו נשמעים וגם יש קיום לדבריו אצל חברו (תורה ז' תנינא אות ה):

דהיינו כיצד אצל עצמו נעשים הכלים ליראת שמים דהיינו הרגשת היראה בלב, ע"י שמדבר עם חברו גם כשחברו לא מבין ולא נעשים אצלו כלים ליראת שמים. כי ההרגשה בלב היא הכלי לשכל שיוצא מפיו בדבורי היראת שמים, שהוא רק אור ביחס להרגשת היראת שמים שהיא הכלי.

ומבאר רבנו שסוד האור ישר ואור חוזר שנעשה ע"י שמדבר אחד עם חברו ביראת שמים, הוא סוד אור ישר ואור חוזר הנזכר בכתבים בעניין עולם העקודים/י, בראשית בריאת העולם, שכידוע התחיל בבחי' קו אלוקות מצומצם שנכנס בחלל הפנוי, והוא בחי' אדם קדמון/י, (שראשו בתחילת כניסת הקו לחלל ורגליו בסופו הרחוק משם, כי הקו לא הגיע לצדו השני של סוף החלל. וגם היה לו לא"ק פנים ואחור וממילא גם ימין ושמאל, שע"י נתחלקו עיניו לשנים וכן חוטמו, וכן ידיו לימין ושמאל וכן רגליו לשנים ימין ושמאל, ואע"פ שהכל היה אלוקות כנ"ל וכל ההתחלקות בבחי' בכח בלבד כי עדיין לא נתהוו כלל כלים)

וראשית התהוות הכלים שמהם נבראו העולמות (שנבראו להעלים את האלוקות כדי שבסוף יתהווה עולם עם בחירה/י) היה אורות הפה של א"ק שיצאו עשר ספירות עקודים (האור והכלי) וירדו עד החזה שלו, והשאריו שם רושם וחזרו חזרה לפיו. וע"י נעשו ראשית הכלים לעשר ספירות.

נמצא שראשית ההעלמה היתה בחזה של א"ק, שם נתהוו הכלים דהיינו ראשית בחי' בריאת זולתו שימליך אותו מתוך העלמה ע"י בחירה, כשעדיין היה הכל רק בכח.

רוצה לומר כיון שתכלית הבריאה היא לגלות מלכותו ורחמנותו וכבודו ית', בהכרח לברא מי שימליך ויכבד אותו ית' ועליו ירחם ה' ית'. וקודם הבריאה היה הכל אלוקות, ואזי צמצם הקב"ה אלוקותו, ועשה חלל, (דהיינו שעשה מקום לטעות בו ששם כביכול אין אלוקות/י), ולחלל הזה האיר אלוקות בבחי' קו בלבד, וכנ"ל שהוא אדם קדמון, שמהאורות שיצאו ממנו יבראו עולמות שיעלימו את אלוקותו, אבל באופן שיהיה אפשר ללמוד מהם כיצד לגלותו ולהמליכו ולכבדו. וכמבואר בע"ח שמא"ק יצאו מפיו אורות העקודים ראשית התהוות הכלים. ואח"כ מעיניו אורות הנקודים שבירת הכלים לבריאת עולם הקלקול. ואח"כ ממצחו אורות הברודים עולם התיקון בריאת עולם האצילות.

נמצא לפ"ז שמי שמדבר דבורי יראת שמים לחברו, הוא דוגמת א"ק, שדבורי היראת שמים הם בחי' אורות העקודים, היוצאים עד החזה שלו שהוא בחי' ראשית זולתו, ושם ט' ספירות משאירות רושם, כל אחת לספירה שתחתיה, עד שנעשה רושם של קומה שלימה של יראת שמים. ואזי האורות עולות חזרה להיכן שיצאו. וכיון שחוזרים מיד מתעבה הרושם הנשאר ומעשה כלי/י.

נמצא שרבנו כאן מדבר על דבורי יראת שמים שאפילו המדבר אותם לא מרגיש עדיין בלבו יראת שמים, (אעפ"כ מדבר אותיות כי בתוך פיו כבר נעשה בחי' כלי/י) ורק מהפה ולחוץ עדיין אין כלים כלל.)
ולכאורה כיון שכנ"ל הכל נעשה בא"ק, נמצא לכאורה שהמשל הוא לאדם המדבר לעצמו. אעפ"כ מבאר רבנו שלא נעשה כלים לאור אצלו, אלא כשכוונתו שיעשה הדבור רושם אצל חברו. כי באמת גם בא"ק כל כוונת יציאת האורות מפיו לחזה וחזרתם לפיו היה כדי לעשות כלים שיאירו לנמוך יותר עד שיתוקן עולם האצילות.

^ד עיין **אוצרות חיים** – שער העקודים (בע"ח הוא שער ו' פ"א) והנה כיון שכבר נתחברו האורות המקיפים והפנימיים יחד, לכן התחיל כאן להתהוות בחינת כלים אלא שהם זכים בתכלית הזכות כמו שנבאר, ולפיכך עדיין לא נתגלה כאן רק בחינת כלי א' בלבד, אבל האורות היו נחלקים לי'. ואלו האורות נק' עקודים. פי' הענין הוא כי הנה כתיב (בראשית ל"א י') ואשא עיני וארא בחלום והנה העתודים העולים על הצאן עקודים נקודים וברודים, וגם כתיב (שם שם י"ב) עקודים נקודים וברודים כי ראיתי את כל אשר לבן עושה לך. ובפסוקים אלו רמוזים כל בחי' האלו שאנו מדברים כאן, כי לבן הוא סוד לובן העליון אשר הוא קודם אל כל האצילות הזה והוא היה עושה כל אלו הבחינות שהם עקודים נקודים וברודים לצורך האצילות שיאצל אחריהם אשר הוא נק' בשם יעקב. והתחיל בעקודים שהם האורות היוצאים מן הפה של א"ק אשר בהם התחיל גילוי היות הכלים להיות עשר האורות האלו פנימיים ומקיפים מחוברים ומקושרים יחד בתוך כלי א', אשר לסיבה זו נק' עקודים מלשון ויעקוד את יצחק, ר"ל ויקשור, וכמ"ש בע"ה. אבל האורות היותר עליונים של האונים והחוטם לא נתבארו ב' הזה כיון שעדיין לא נתגלה בהם היות כלי. ואח"כ למטה נבאר בחי' הנקודים והברודים.

^ה עיין **דעת ותבונה** (לרבי יוסף חיים בן אליהו בעל הבן איש חי) פרק ה' מה שהביא בשם שער ההקדמות וע"ש פרק ד' באריכות יותר.
^ו צ"ע כי בחירה כידוע היא בין שני צדדים שווים ואילו הבחירה היא דווקא בעולם העשייה שרובו רע ולא ביצירה ששם חציו טוב וחציו רע.

^ז **ביאור זה שמעתי מהר"צ"ח לבאר כיצד יתכן שגם אחרי הצמצום נשאר הא"ס אלוקות.** אמנם הוא רק לשבר את האוזן כי הביאור האמיתי עמוק הרבה יותר. ועיין בזה דעת ותבונה סוף פרק ד' ששואל כיצד ברא עולמות ברשימו הרי הוא אלוקות וראה שם שא"ק הוא אור גמור שהרי רק באצילות יש כלים. וראה שם פרק א' שאצילות נמשל לההוא קמצא דלבושיה מניה וביה. עוד ידוע שיש מחלוקת בין גדולי המקובלים עם הצמצום כפשוטו וכו' ואכ"מ.

^ח **או שבחזרתן הן אור חוזר בחי' דין, שפוגע בכל אורות הרשימו שמעליהן.** וכיון שהרשימו מקורו אור ישר הוא בחי' רחמים ועל כן נעשה הכאה (חסד ודין) וע"י ניצוצות ואותיות וכלים.

^ט **אוצרות חיים** – שער העקודים – והנה בהתחבר האורות הפנימיים עם האורות המקיפים תוך הפה לכן בצאתם יחד מחוץ לפה קשורים יחד הם מכים ומבטשים זה בזה ומבין ההכאות שלהם מתילד היות בחי' הכלים. ולכן נק' מקום הזה פה, כי פ"ה בגי' ס"ג וכ"ב אותיות. והנה בחי' האותיות הם כלים כנודע, ולכן נרמו בפה שם ס"ג ועוד הכ"ב אותיות לרמוז על מה שנתחדש במקום הזה ענין גילוי היות הכלים שנתגלה בכאן ע"י כ"ב אותיות.

על כן גם במשל לאדם צריך שתהיה כוונתו שיעשו דברי היראת שמים שלו רושם בחברו, ואזי אע"פ שחברו לא מבין, אבל כיון שכוונת החבר המדבר לעשות רושם בזולתו, לכן האור החוזר פוגע בחברו מכה בו וחוזר אל החבר המדבר, בדרך ירידתו דהיינו מהלב אל פיו, ובלב עצמו שם נעשה ההכאה של אור החוזר באור הרושם ונעשה ההכאה והכלים ואותיות במדרגת הרגשת הלב המתפעל מדברי היראת שמים של עצמו.

כך נ"ל לבאר שאת חברו הוא צריך רק כדי שכל כוונתו בדבריו יהיו לעשות רושם של יראת שמים, ועל כן גם כשבמח חברו לא נעשה הרושם, נחשב פוגע בו ומכה בו וחוזר אל לב החבר המדבר, ובלב המדבר כן נעשה רושם, נמצא שהכל נעשה בעצמו כמו בא"ק.

ונעשה ע"י הדבור דייקא ובבחי' נפשי יצאה בדברו כמבואר במ"א שבדבור יצאת הנפש וכן מבואר בדעת ותבונה/ו שאורות הפה של א"ק הם במדרגת הנפש להבדיל מאורות האוזן וחוטם שהם במדרגת נשמה ורוח.

עד כאן ההקדמה

*

תורה קפד [יא]

רבנו אמר פעם שכל ספר עץ חיים הוא ספר מוסר. ואמר/י¹ שספרו הוא ביאור העץ חיים על דרך עבודת ה'. וכאן מבאר כיצד מתקיים סוד התהוות הכלים בראשית בריאת העולם (מה שמכונה עולם העקודים בעץ חיים) כשאדם מדבר עם חברו ביראת שמים. כי דבור של יראת שמים הוא אור פשוט של אמת אלוקית, פשוטה שיש מלך מנהיג שצריך לירא ממנו ולהמליכו ולכבדו. וכמו שבשיצאו אורות הפה מאדם הקדמון שהוא אור אלוקות שהאיר בחלל הפנוי, בלי כלים, כך גם מי שמדבר דבורי יראת שמים, אע"פ שאין לו עדיין כלים של הרגשה והתפעלות לאור הזה, אבל ע"י שמדבר לחברו דבורי אמת, על מנת שיעשו רושם בחברו, נעשה רושם בלבו של עצמו, אפילו שחברו לא מבין מה הוא מדבר, כי ע"י שכוונתו לעשות רושם בחברו, נעשה רושם בלב עצמו, וכשמסתלק האור אזי הרושם מתעבה ונעשה כלי/י².

כשאחד מדבר עם חבירו ביראת שמים נעשה אור ישר ואור חוזר,

ולפעמים מקדים האור חוזר קודם האור ישר, כשהמקבל יש לו מוח קטן ואין יכול לקבל דברי חבירו, כי אז קודם שמקבל חבירו ממנו שזהו בחי' אור ישר, קודם לזה מקבל הוא מחבירו, ואזי האור חוזר קודם לאור ישר :

כי כשמדברין עם חבירו בי"ש-ביראת שמים. אף שאין חבירו מקבל ממנו, אעפ"כ הוא מקבל התעוררות מחבירו, כי ע"י ההכאה שיצאו הדיבורים מפיו לחבירו, עי"ז חוזר האור אליו, נ"ל כוונתו שע"י שכוונתו לעשות רושם של יראת שמים בלב חברו, חוזרים הדבורים אליו ללב, ועושים רושם, וכיון שמיד מסתלק האור, מתעבה הרושם משכל להרגשה.

^{טו}(וזזהו בחי' אור חוזר ממש המובא בכתבים [טו]/י³ ע"ש) הכוונה ליציאת אורות העקודים מפה אדם קדמון שהוא אור אלוקות מצומצם שהאיר תחילה בחלל הפנוי על מנת שלבסוף יתוקנו בו עולם

¹ דעת ותבונה למוהרי"ח - פרק ה' - ונלע"ד חיים לקשר ענין זה עם דרוש אחר שכתבנו לקמן איך אור האזן הוא נשמה ואור החוטם רוח ואור הפה נפש, ולכן אפשר שיצאו מבחי' נפש לבד, ואני חושב בודאי ששמעתי ממורי ז"ל כי אלו היו"ד אורות דעקודים כשיצאו היו כלולים מכל חמשה בחינותיהם שהם יחידה חיה נר"ן כנוכח, אבל הענין הוא שלא נגלה בהם רק בחי' נפש בלבד, כדוגמת מה שנתבאר אצלנו בענין נפש אדם התחתון בעולם הזה, שבצאתו לאויר העולם מבטן אמו יוצא כלול מכל חמשה בחינות הנוכחים, אבל בראשונה מתגלה הנפש לבדה, ואחר כך מתגלים השאר מדרגה אחר מדרגה בהמשך ימי שני חייו כנודע:

² תורה זו בדיוק מובאת בשמות הר"ן סימן צט לא ידוע מתי והיכן נאמרה

³ חיי מוהר"ן אות שסב - ושמעתי מפיו הקדוש שאמר, שרצה לעשות פרוש על העץ חיים, אך פרוש פשוט אינו נצרך, רק צריכין לומר תורה שיהיו פרוש, וכבר אמרתי כמה תורות השכיכים לעץ חיים. גם שמעתי בשמו שאמר, שזה סמוך גמר העץ חיים וראיה שהוא פלו מוסר.

⁴ בעץ חיים ושער ההקדמות המהלך ארוך יותר ולמבואר שם אולי צ"ל אע"פ שחברו לא הבין דבריו, אעפ"כ נעשה אור חוזר מלב עצמו לפיו ומוחו, ובלב של עצמו עולות הספירות ומכות ברושם שהשאירו כמבואר בע"ח ומכים זה בזה ונעשה ניצוצות שעל ידם נעשים כלים ליראה אצל המדבר, דהיינו כלים של הרגשת הלב לאור של דברי היראת שמים. וצ"ע.

⁵ בדפוס כאן נמנות התורה ומכאן הסיף מוהרי"ח בתקפא

⁶ מוהרי"ח בתקפא

⁷ עיין ע"ח שער ו' פ"ה ופ"ו ושער לט דרוש טו, ושער ההקדמות פרק כיצד נעשו הכלים. ואצרות חיים שער העקודים פ"ה. ודעת ותבונה פ"ה

⁸ שער ההקדמות פרק כיצד נעשו הכלים - והנה נמצא, כי יש כאן ג' בחינות של אורות, אור אחד, הוא אור הראשון שבכלם, הנקרא עקודים, שירדו (א) ונתפשטו מן הפה ולחץ ולמטה עד החזה. אור הב', הוא אור הרשימו, שהשאיר האור הראשון, מהאור ההוא עצמו, שבא דרך ישר, והוא רחמים. אור הג', הוא אור ח-אור חוזר, והוא האור הנמשך מן המאציל אל הספירה, ונמשך בזמן היות האורות עולים וחוזרים ממטה למעלה, ואור זה הוא דין כנו', להיותו נמשך דרך אחוריים. ואמנם עוד יש אור ד', גולד מבין האורות הנוכחים,

האצילות ועוד ג' עולמות. וכן"ל בהקדמה. ולפי זה נראה כוונת רבנו שהחבר המדבר ביראת שמים הכוונה כאן שבעצמו היראת שמים שלו היא רק אור בלי כלי דהינו רק בשכל ולא בהרגשה בלב, וכוונתו בדבור אל חברו היא בעיקר כדי שיוכה בעצמו להרגשת יראת שמים בלבו. אלא שכדי שיעשו הדברים רושם בלבו, צריך שתהיה כוונתו שיעשו הדברים רושם אצל חברו, ואזי גם אם חברו לא מבין את דבריו, נעשה רושם בלב החבר המדבר ועי"ז נעשו לו כלים בלב להרגשת יראת ה'.

כמו מי שמכה בכותל שחוזר הדבר אליו, כמו כן כשמדבר לחבירו אע"פ שאין חבירו מקבל ממנו, אעפ"כ הוא בעצמו יכול להתעורר מהם, ע"י ההכאה שיצאו י"הדבורים לגבי חבירו והכו"ט בו וחזרו אליו, כי אע"פ שחברו לא הבין אבל הוא שהבין עשו בו הדברים רושם. ודווקא כיון שנאמרו על מנת לעשות רושם של הרגשת יראת שמים.

וע"כ אם היה מדבר אלו י"הדבורים בינו לבין עצמו יכול להיות שלא היה מתעורר מהם כלל, ועל ידי שדיברם לחבירו, נתעורר מהם אף שחבירו לא נתעורר, כי חזרו אליו ע"י בחי' ההכאה כנ"ל. אע"פ שגם כשמדבר לעצמו, אם חוזר הרבה אפשר שיעשו רושם/כ"א, אבל כשמדבר לחברו כדי שיעשו דבריו רושם של יראת שמים בלב חברו, אזי כשדבוריו חוזרים אליו עושים הרבה יותר רושם.

כ(וזה בחי' אור חוזר שהוא ע"י בחי' הכאה כמבואר בכתבים והבין) ענין הכאת האורות, אור החוזר באור הישר, מבואר בביאור סוד אורות הפה של אור האלוקות הראשון הנקרא אדם קדמון לבריאת עולם העקודים, שביציאתם מהפה היו עקודים, קשורים ונכללים הכלי באור, ויצאו חסרים למטה לעולם העקודים כדי שיתהוו הכלים/ג' וההכנה לעולם האצילות. ועל כן יצאו חסרים כדי שרק ירדו וישאירו רושם ויחזרו למקורן. בביאור הדברים מבואר (ע"ח ושער ההקדמות הנ"ל) שיש ד' מיני אורות אור העקודים היוצא מפה א"ק ואור הרשימו ואור החוזר מהרשימו והאור הרביעי בחי' האותיות והכלי נעשה מהכאתם זה בזה. אמנם רבנו מקצר בזה מאד ומבאר שאור היוצא מפה החבר המדבר מכה בחברו וחוזר אל החבר המדבר. ואמנם ביציאת וחזרת ספירת הכתר כך הם הדברים כמובא בדעת תבונה/ד"א, שהכלי נעשה ע"י שהאור הישר מכה

והוא כי בהיות אור הג' הנקרא א"ח, נמשך ויורד למטה להאיר בספירה, ואז פוגע באור השני הנקרא רשימו, אשר נשאר למטה, והנה הם חלוקים בטבעם, כי זה אור ישר ורחמים, וזה אור"ח ודין, ולכן מכים ומבטשים זב"ז, ובפרט כי אור הרשימו חושק וחפץ לעלות אל מקורו שהוא אור הראשון כנוכר, ואעפ"י שאינו עולה בפועל כנוכר, כי הרשימו נשאר קיים לעולם למטה, ועם כל זה חשקו ותאווה לעלות כנוכר, אבל האור החוזר הנה הוא יורד למטה כנוכר, ונמצאו הפכים בטבעם, ואז מכים זב"ז, כנודע כי אין שום בטישה והכאה, אלא בהיות האורות חלוקים בטבעם, ואז נולד מביניהם ע"י הכאתם זב"ז, נצוצות של אור מבחי' אור"ח שהוא דין, והוא גרוע מאור הרשימו שהוא רחמים, ואלו הנצוצות הם אור הרביעי שאמרנו: **ובזה תבין מה שאמרנו לעיל, כי באלו האורות של עקודים, יש ארבע בחינות שהם, טעמים, נקודות, תגין, אותיות.** וזה ענינם, האור הראשון שבכלם הוא הנקרא טעמים. ואור השלישי, הנקרא אור"ח, הם הנקראים נקודות, כנודע כי הנקודות הם בחינת דין. והאור השני הנקרא רשימו, הוא הנקרא תגין, והאור הרביעי, והם הנצוצות הנופלות, הם הנקראים אותיות. והנה זה האור הד' שהם הנצוצות, והם הנקראים אותיות, הם עצמם בחי' הכלים, כנודע כי האותיות נקראים גופא. והרי נתבאר מדיכן נעשו הכלים. ונראה לענ"ד ששמעתי מפי מורי ז"ל, שכבר מתחלה היו בחי' הכלים בעולם, אלא שאלו הנצוצות הנזכרים, נתערבו ונתחברו בהם, והיו להם בערך בחי' הרפ"ח ניצוצין, שנשארו תוך הכלים של עולם הנקודים כשנשברו, כמו שיתבאר שם לקמן. והראיה לזה, כי כבר נתבאר למעלה, כי כשחזרו האורות הזכים לעלות, נפשטו מתוך האורות הגסים העבים המחוכרים בהם, ועלו למעלה, ונשארו האורות הגסים למטה, ונעשו כלים ממש. אבל גם אפשר לומר, כי הכל דבר אחד, ואלו האורות הגסים, הם הנצוצות עצמם שנפשטו וירדו למטה, ע"י בטישת והכאת אור הרשימו באור החוזר כנוכר, ואין בידי להכריע איך שמעתי. ועיין במה שיתבאר לקמן, כי יש רפ"ח ושכ"ה. והנלענ"ד כי יש נצוצי אורות, ונצוצי כלים, וכל בחי' משניהם היא שכ"ה ורפ"ח, כי זה לעומת זה הם:

^א מתולדי הדיבורים

^ב בשיחות הרין צט - והכה

^ג מתולדי הדיבורים

כא כדמצינו מנהג בעלי המוסר לחזור הרבה על קטע אחד.

^ד טוהרנית בתקפא

^ג **דעת ותבונה למוהר"ח - פרק ה' -** ונבאר עתה אופן יציאת אורות אלו הנקראים עקודים מן הפה של א"ק דע כי בצאתם לא יצאו בשלימותם כמו שיתבאר, והסיבה היא לפי שכבר ביארנו שכונת המאציל היתה להתחיל עתה גילוי בחינת הויית הכלים כדי להלביש האורות בתוכם לכשיוכלו המקבלים לקבלם, ולכן אם היו יוצאים האורות בשלימותם לא היה יכולת בכלים להתהוות ולכן יצאו בלתי שלמים ואז הוצרכו לחזור ולעלות אל שרשם לגמור תיקונם ובעת חזרתם נעשית ונגלית בחינת הכלים, כמו שיתבאר למטה בע"ה:

^ד **דעת ותבונה למוהר"ח - פרק ה' -** ונחזור עתה לבאר ענין אורות עולם העקודים בפרטות, דע כי האור העליון החלק והבחי' שבו הראוי להתלבש בעשר ספירות הנקראים עולם האצילות הנה יש בו כח של עשרה האורות וכולולם בו מתחילה, אמנם לפי שעדיין לא נעשו להם כלים ולא נגבל האור בתוכם לא היה ניכר בהם היותם עשרה אורות עד אחר גמר העקודים האלו כמו שיתבאר, וכאשר עלה ברצון המאציל לעשות הכלי הנזכר הנקרא עקודים המשך בחינת האור של הכלי ההוא מן הפה דא"ק עד למטה במקום החזה שבו כנז"ל כי עד שם הוא גבול ותחום עולם העקודים, ואחר שנתפשט עד גבולו חזר האור והוא ועלה ונסתלק למעלה למקום שממנו יצא, וכבר נתבאר כי כל בחינת אורות עליונים בהיותם מתפשטים למטה, ואחר כך חוזר להסתלק ולהעלות הוא מניח שם רושם אחד הנקרא חותם בהכרח גמור, ואחר אשר האור העליון עצמו עלה ונסתלק למקורו ונשארו האור שלו הנקרא רשימו למטה הוא לבדו ונתרחק האור העליון ממנו הנה הוא מתגשם ומתעבה ונעשה כלי ונמצא כי היות האור מתפשט וחוזר ומסתלק זה גורם שיתהוו בחי' הכלי כנו', ויען האור העליון הזה שיצא מפה א"ק חזר ונסתלק בבת אחת מחובר וברגע אחד ולא נחלק לחלקים רבים לכן כל האור הנקרא

ומשאיר רושם ומיד חוזר למקורו, עי"ז מתעבה הרושם ונעשה כלי. ונ"ל כנ"ל כדי להשוות את דברי רבנו למבואר באריז"ל שדבורי היראת שמים של החבר המדבר הם עקודים בבחי' שכל בלי הרגשת יראה בלב. והכאת הדבור בחבר היא מועילה לחבר המדבר גם כשחברו לא מבין, כי עיקר הכוונה כאן היא לעשות כלים לחבר המדבר, שתהיה לו הרגשה והתפעלות הלב מיראת השמים, וזה נעשה ע"י האור החוזר מחברו, כיון שהאור חוזר בדרך שיצא כמבואר בע"ח הנ"ל שאור הפה מתפשט עד החזה של א"ק נמצא שבדרך אל חברו עבר הדבור את הלב של עצמו אלא שבתחילה עשה רק רושם ולא כלי, ורק בחזרת האור מהחבר נעשה הכלי בלבו של המדבר/כ"ו:

עד כאן ביאר חברותא לתורה קפד

ליקוטי תפילות חלק ראשון – תפילה קבד ותתרוצו: מיוסד ע"פ תורה קפ"ד: יהי רצון מלפניך ידוד אלהי ואלהי אבותי, שתהיה בעורנו שנופה להתנער ולהתחבר בכל יום ויום לעבודתך וליראתך ונזכה שכל אחד ואחד ידבר עם חברו ביראת שמים, ויעורר כל אחד את חברו לעבודתך וליראתך ויזכירו זה את זה ויחזקו זה את זה ויודיעו זה לזה אמתתך ואמונתך ויגדלתך וטובתך המלא את כל העולם, באופן שיהיה נמשך על ידינו תמיד אור ישר ואור חוזר ויהיה נבנה ונשלם בגין הקדשה בשלמות על ידינו תמיד בכל יום ובכל עת ובכל שעה ויאירו כל האורות הקדושים בלבבנו, למען נזכה להתעורר באמת אליך בלב שלם ולא נלך עוד אחר שרירות לבנו הרע, רק נזכה לעסק כל ימינו בתורה ותפלה ומעשים טובים, ונוסיף בכל יום ויום קדשה ודעת וכל יום ויום יהיה ארץ מחברו בתוספות קדשה וטהרה ויראה ואהבה באמת ובאמונה, למען לא נבוש ולא נכלם לעולם ועד ויקים בנו מקרא שכתוב: "אז נדברו יראי ידוד איש אל רעהו, ויקשב ידוד וישמע, ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ידוד ולחשבי שמו יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ידוד צורי וגואלי" אמן ואמן:

לקוטי עצות – ערך תוכחה טו. צריך כל אחד לדבר עם חברו ביראת שמים, ועל ידי זה נעשה אור ישר ואור חוזר. ואפלו אם חברו אינו מקבל ממנו אף על פי כן הוא תועלת גדול אליו בעצמו, כי זה שמדבר לעורר לב חברו, יכול הוא בעצמו להתעורר ביותר על ידי זה שמדבר לחברו. כי אם היה מדבר אלו הדבורים לעצמו יכול להיות שלא היה מתעורר מהם כלל, ועל ידי שדברם לחברו, על ידי זה נתעורר הוא בעצמו מהם אף שחברו לא נתעורר (קפד):

לקוטי הלכות חו"מ – הלכות ערב הלכה ג אות לב – "ואהבה לרעך כמוך". וכמו שהאדם בעצמו בודאי אם יש לו מוח בקדקדו, בודאי ראוי לו שלא ירצה שום רצון אחר רק לזכות להתקרב אליו יתברך שרק זה הוא טובה אמתיית וחיוץ מזה אין שום טובה בעולם כלל. וכמו כן מחיב כל אחד להתנגע ולקסוף שיזכו כל ישראל להתקרב אליו יתברך ובתוך כך אם אפשר לו לדבר איזה דבור עם חברו מענין עבודת ה' בודאי מה טוב ומה נעים, פי כל אחד מישאל מחיב לדבר עם חברו ביראת שמים כמו שכתב רבנו זכרנו לברכה בכמה מקומות, אבל העקר הוא הרצון פנ"ל. כמו שכתוב ברעיא מהימנא על משה רבנו עליו השלום, ובגין דהוית חשיב בחייו דאלו היה אפשר לך להיות מזהיר בלא עלמא תחות קדשא בריך הוא וכו', עין שם, שמבאר שם גדל מעלת משה בשביל זה שהיה חושב כל ימיו שאלו היה אפשר לו היה מחזיר כל העולם למוטב ועל ידי זה זכה למה שזכה וזה בחינה מזה שאמר רבותינו זכרונם לברכה שאין מוכיחין את האדם אלא סמוך למיתה, שכן משה לא הוכיחין אלא סמוך למיתה וכן יעקב אבינו וכו', הינו פי עקר התוכחה שהוא לקים מצות ערבות הוא על ידי הרצון פנ"ל, פי עקר בחינת הערבות הוא לכלל עשיה ברצון פנ"ל. ועל פן עקר התוכחה הוא רק סמוך למיתה שאז מתחילין להכליל ברצון ואז מאיר בו הרצון ביותר. מחמת שהוא סמוך להסתלקות, כי ההסתלקות של הצדיק הוא שיהיה נסתלק ויכלול בבחינת רצון כמו משה רבנו עליו השלום, שנקבל בשעת מיתתו ברעוא דרעיון פנ"ל ומחמת שסמוך למיתתו מתחיל להאיר בו בחינת הרצון על פן אז דיקא יכול להוכיחם, פי עקר התוכחה, בחינת ערבות, הוא הרצון פנ"ל:

לקוטי הלכות חו"מ – הלכות שותפים בקרקע הלכה ה אות טז) פי עקר המצוה והחייב לדבר עם חברו ביראת שמים שזה עקר הדעת, כמו שכתוב: "ראשית חכמה יראת ה'", הוא רק להרחיב דעתו. פי העקר להוציא את עצמו ואת חברו מבחינת מחיץ דקטנות לבחינת מחיץ דגדלות כמו שכתוב במקום אחר בסימן כ"ב לקוטי תנינא. פי צריכין לראות ולהשתדל שיתגדל ויתרחב הדעת ביותר בכל העם, שזהו בחינת הרחבת גבול ארץ ישראל שהוא בחינת הדעת הקדוש פנ"ל בבחינת והרחבתי את גבולך וכו', וכתבי: "פי ירחיב ה' את גבולך וכו'", שזהו בחינת מן המצר קראתי זה, שהוא בחינת מחיץ דקטנות שמשם כל היסורים והצרים המצרים לכל אחד, חס ושלום, ענני במרחב זה, שיצאתי ממצר למרחב שנתרחב הדעת, שעל ידי זה נמתקין ונתבטלין כל המצרים המצרים, חס ושלום,

שיח שרפי קודש – חלק ה שלא

רבי אברהם שטרינהרץ ז"ל ורבי מרדכי שוחט ז"ל ברצונם לקים בפשיטות עצת רבנו לדבר אחד עם חברו ביראת שמים, כמבאר בלקוטי מוהר"ן סימן לד, היו מקפידים להפגש מדי יום ביום בזמן ובמקום מיוחד, ושם היו מדברים יחדיו בדרכי עבודת ה'. וספר רבי מרדכי, שביום כפור כשהגיע זמן פגישתם הרדה לנפשו האם אלף למקום קביעותנו אף ביום זה, כי היה זה באמצע התפלה בסדר העבודה שבתפלת מוסף, והרהר האם קבלתם לקביעות הנהגה זו חל הדבר גם על יום זה, אף על פי כן התחזק והלך למקום ההוא בחשבו אני אעשה את שלי. כשהגיע למקום ההוא ראה איך שפבר עמד שם רבי אברהם וממתין ומחכה לו, ונהגו במנהגם הקבוע אף ביום זה, אשרי להם. הם היו מחמתים, שכן רבי אברהם רבי נתן ז"ל נשא את בתו של רבי מרדכי שוחט ז"ל.

רשימו שנשאר למטה נעשה בבת אחת בחינת כלי אחד בלבד בלתי מתחלק לכלים רבים, כי עדיין האור העליון הזה כלו מחובר יחד בלתי מתחלק אל עשרה אורות ולא ניכר בו היותם עשרה אורות, ולכן גם הכלי שלו היה כלי אחד בלבד, אמנם הכלי הזה הוא בחינת כתר, והטעם הוא כי אין קרוב אל המאציל יותר מן הכתר ונמצא כי הכלי הראשון שהאציל המאציל הוא נקרא כתר כי הוא קרוב אליו יותר מן השאר וזה הכלי נקרא עקודים:

כ"ה בדקדוק הדברים יש כאן קצת דוחק אבל כך נראה לי לבאר בכלליות.